

BÁNYÁSZAT (módosított változat)

A Kormány [T/1706.](#) számon nyújtotta be a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény és a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot.

A módosított változat a 2012-es kőszén kitermelés adatára vonatkozóan tartalmaz javítást.

Magyarországon 1854 és 1961 között az 1854. évi Osztrák Általános Bányatörvény volt hatályban. A bányászatról több alkalommal is, 1870-ben, 1884-ben, 1889-ben és 1903-ban is beterjesztettek törvényjavaslatot, de törvény egyikből sem lett. A II. világháború után a bányászat államosítása kényszerítette ki a törvény megalkotását, az 1960. évi III. törvény váltotta az osztrák bányatörvényt.

Az 1991-ben elfogadott [koncessziós törvény](#) lehetőséget adott arra, hogy bányászati tevékenységet is végezzenek koncessziós szerződéssel. Ennek jogi kereteit is meghatározta a bányászatról szóló [1993. évi XLVIII törvény](#).

A törvény a bányászat szakigazgatási szerveként, az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség jogutódjaként létrehozta a Magyar Bányászati Hivatalt, nevét a [267/2006](#) Kormány rendelet változtatta [Magyar Bányászati és Földtani Hivatalra](#) (MBFH). Az MBFH is központi hivatalként működő központi költségvetési szerv, amely felelős a bányászati ügyekért. Munkáját a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet (ELGI) és a Magyar Állami Földtani Intézet (MÁFI) a földtani feladatok ellátásában segíti. Mindkét intézet önálló költségvetési szerv.

Az MBFH Bányászati, Gázipari és Építésügyi Főosztálya foglalkozik a nyersanyag kitermelésével, a bányászattal kapcsolatos **hatósági engedélyezéssel, a termelés ellenőrzésével** és a bányajáradék mértékének meghatározásával. Munkáját öt bányakapitányság (Budapest, Veszprém, Pécs, Miskolc, Szolnok) segíti.

Forrás: Tamaga 2012

- A világ szénkészletei becslések szerint 150 évre elegendőek, az összes fosszilis energia-hordozó körülbelül 12 ezer milliárd tonnára tehető.
- A kormány a Nemzeti Energiastratégiában és az [Ásványvagyon hasznosítási és készletgazdálkodási Cselekvési Tervben](#) egyaránt célul tűzte ki, hogy megvizsgálja a hazai mélyművelésű szénbányák megnyitásának lehetőségét.
- A [Magyar Bányászati és Földtani Hivatal](#) (MBFH) által előkészített, a zárt területekre vonatkozó koncessziós pályázatokat a bányászati ügyekért felelős miniszter bírálja el, és a bányászati jogot a pályázat nyertesének engedi át.
- A [bányatelek](#) nyilvántartás alapjául a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal bányakapitányságai, illetve az ezek jogelődjei által kiadott jogerős határozatok szolgálnak. A koncessziós terület a bányatelek megállapításig kutatási terület.

AZ ÁLLAMI ÁSVÁNYVAGYON

Az ország ásványi nyersanyagai természetes állapotukban állami tulajdonként a **nemzeti vagyon** részét képezik. A hazai ásványi nyersanyagvagyon nyilvántartása a **bányavállalkozók kötelező adatszolgáltatásain** és a bányakapitányságok határozatain alapul. **A nyilvántartás alapadatai:**

- az ásványvagyon mennyisége és minősége;
- az ásványvagyonban bekövetkezett évenkénti változás (termelés, kutatás, stb.) az éves jelentések szerint;
- a bányabezáráskor, illetve mezőfelhagyáskor visszahagyott ásványvagyon.

Az Állami Ásványvagyon Nyilvántartás több mint **3800 nyilvántartott bányaterület** 38,96 milliárd tonna földtani, és **24,67 milliárd tonna kitermelhető** vagyont foglal magában.

Az **ásványkincsek** ki-termelésével a bányászat, mint önálló gazdasági ágazat foglalkozik. Ezeket a nyersanyagokat nem megújuló erőforrásoknak is nevezzük véges mivoltuk miatt. A nyersanyag kifejezés arra utal, hogy az adott ásvány csak további feldolgozás (osztályozás, tisztítás, kémiai átalakítás, elégetés stb.) során válik alkalmassá a felhasználásra.

Az ásványok osztályozhatóak:

Halmazállapot szerint:

- szilárd (pl.: kőszén, építőkövek, ércek);
- folyékony (pl.: kőolaj);
- légnemű (pl.: földgáz).

Anyagi összetétel szerint:

- ércek (pl.: bauxit, vasérc);
- nem érces ásványok (pl.: kaolin).

Keletkezés szerint:

- fosszilis (kőszén);
- magmatikus, vulkáni (pl.: rézérc, bazalt);
- üledékes (pl.: mészkő);
- metamorf (pl.: márvány).

A kutatás fázisai szerint:

- alap- és előkutatás (ha államilag finanszírozott, akkor alapkutatás, vállalkozások által finanszírozott akkor előkutatás);
- felderítő kutatás a továbbkutatás részére kijelöli a reményteljes területet;
- előzetes kutatás lehatárolja az ipari leművelésre alkalmas részt;
- részletes kutatás alapján elkészíthető a bányaműszaki terv, amely a bányanyitási engedélyhez szükséges;
- termelési kutatás a termelési ütemterv készítéséhez szükséges.

Az ENSZ fosszilis energiahordozó- és ásványi nyersanyagkészlet-re és-vagyonra vonatkozó osztályozási keretrendszer (UNFC-2009) a világ nem megújuló energiahordozó-vagyonával való takarékos gazdálkodást, a kutatási-termelési folyamatok ipari irányítását segíti.

Az UNFC-2009 három feltétel szerint osztályozza az ásványi nyersanyagmennyiségeket:

- gazdasági és társadalmi realitás (E),
- elsajátítás/mezőfejlesztési projektállapot és megvalósíthatóság (F),
- földtani ismeretesség (G).

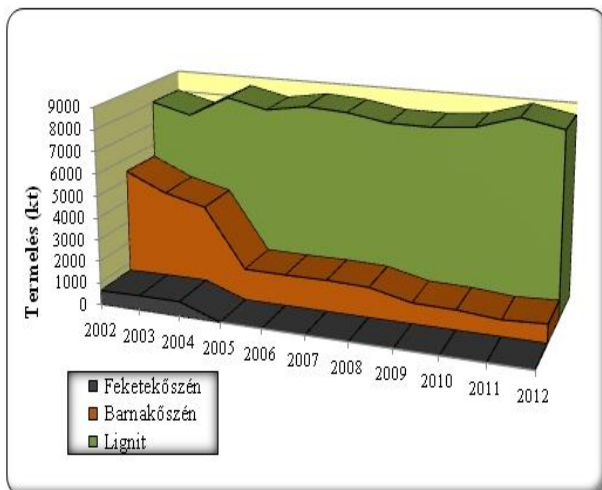
A SZÉN JELENTŐSÉGE

Az MBFH által közölt **2013-as adatok** szerint Magyarország **földtani kőszénvagyona** fajtánként:

- feketekőszén 1 625,1 millió tonna;
- barnakőszén 3 195,9 millió tonna;
- lignit 5 734 millió tonna volt.

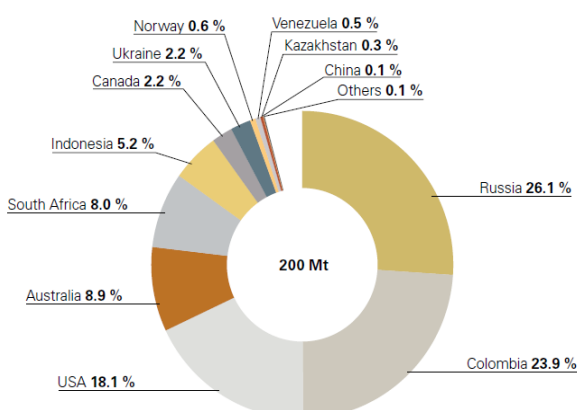
2012-ben az összes kitermelés 9,3 millió tonna volt.

Az [Ásványvagyon-hasznosítási és készletgazdálkodási Cselekvési Tervben](#) megfogalmazásra került, hogy a hazai szénkészletek jobb hasznosításával csökkenthető lenne az energiaellátás importfüggősége.

Magyarország széntermelése Forrás: [MBFH](#)

Az [EURACOAL](#) (az Európai Szén-és Lignit Szövetség) adatai szerint az **Európai Unió 28 tagállamát** figyelembe véve az előállított elektromos **energia 30 százaléka szénalapú**, és az erőművek fele szénerőmű. A világ energia előállításában az olaj után a második legfontosabb energiahordozó a szén a 28 százalékos részesedésével. A **világ** széntermelése 2010-ben **7.2 milliárd tonna** volt.

Az ábrán az Európai Unió 200 millió tonnás szénimportjának országonkénti bontása látható (forrás: az EURACOAL éves jelentése, [Európai Unió Energiaügyi Főigazgatóságának statisztika zsebkönyve](#) adatai alapján).

A KUTATÁS ENGEDÉLYEZÉSE

A földtani kutatás során a kutatott nyersanyag előfordulásáról adatbázis készül. Ez nem egy térben egyenletesen elosztott mintavétel alapján készül, ezért fontos tudni, hogy az adott nyersanyagra vonatkozó információk mely térre vonatkoznak, és mely térről szolgálnak információval a mennyiségről, a minőségről és a kitermelhetőségről.

A kutatás engedélyezése

Kutatni csak engedély birtokában szabad. Az ásványi nyersanyagkutatások engedélyezése szempontjából Magyarországon két terület-minősítés létezik:

- **zárt terület:** kutatási jog koncessziós szerződéssel szerzhető;
- **nyílt terület:** kutatási joghatósági engedély (jogadományozás) útján szerzhető.

A területek nyílt vagy zárt minősítését az MBFH elnöke rendeletben szabályozza.

Egy bánya az alábbi **kutatási-kitermelési fázisokon** megy keresztül:

- **Prognosztikai földtani kutatás:** célja az esetleges lelőhelyek nem túl részletes geológiai megismerése.
- **Részletes földtani kutatás és feltárás:** a lelőhelyek részletes kutatása, a talaj- és kőzetmintákban a tartalmazott elemek meghatározása.
- **A bánya megtervezése,** annak eldöntése, hogy külfejtés vagy mélyművelés létesüljön. A költséghatékonyság elemzése, a szükséges infrastrukturális fejlesztések meghatározása.
- **Kitermelés:** külfejtésnél a lelőhely a felszínről érhető el, mélyművelésnél aknákon keresztül érhető el.
- **Bezárás, helyreállítás:** a bányászati technológiai hulladékok környezetvédelmi szempontból is megfelelő elhelyezése, a terület helyreállítása.

Források:

- Az [1993. évi XLVIII. törvény](#) a bányászatról
- A [2007. évi CXXXIX. törvény](#) a termőföld védelméről
- Az Európai Unió Energiaügyi Főigazgatósága 2013. statisztikai zsebkönyve – [EU Energy in Figures](#)
- Európai Szén és Lignit Szövetség – [EURACOAL](#)
- Máday Ferenc: Ásványvagyon gazdálkodás 4-5 – [Digitális Egyetem](#)
- Németh Róbert- Földessy János: Nyersanyagkutatási módszerek – [Digitális Egyetem](#)
- Az ENSZ fosszilis energiahordozó- és ásványi nyersanyagkészletre és - vagyonra vonatkozó osztályozási keretrendszere, 2009 – [UNECE.org](#)
- Tamaga Ferenc: Tájékoztató a bányászatot érintő jogszabályváltozásokról – Magyar Bányászati Szövetség Éves Közgyűlése, Budapest, 2012. május 25.
- Az ásványvagyon minősítés, -értékelés és -gazdálkodás aktuális kérdései konferencia – Magyar Földtani és Geofizikai Intézet, 2013. február 21.
- Fancsik Tamás: A Magyar Földtani és Geofizikai Intézet tevékenysége a hazai nyersanyag gazdálkodás és bányászat vonatkozásában – Bányászat és Geotermia 2013, Egerszalók, November 7–8.
- Kasó Attila: Perspektívák a hazai bányászatban – Országos Bányászati Konferencia, Egerszalók, 2013. november 7–8.
- Fancsik Tamás: Hazai primer energiaforrások jövőbeni kihasználásnak lehetőségei – Előadás és ülés-

Készítette: Lukács Gabriella
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA KKI

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.